

Çeyrek asırlık bir yolculuk

Türkiye tarihinde, fikirler üzerine kurulan, uzun süre faaliyet gösteren, bir gelenek veya ekol oluşturan entelektüel ilişkilere veya kuruluşlara rastlamak kolay değil. Kişisel ilişkileri veya inisiyatifleri aşan, fikirler ve ilkeler üzerine kurulu, uzun ömürlü yapılar az.

Türkiye siyaset ve fikir hayatında Liberal Düşünce Topluluğu (LDT), işte bu az sayıdaki entelektüel oluşumdan biri. Kültürel iklimi ve fikrî atmosferi değiştirmek için kaygı duyan insanların bireysel çabalarını birleştirmelerinin hikâyesi o.

Bunu ne ölçüde başardığı elbette tartışılır ama 1992'den itibaren ürettiği olağanüstü çeşitlilikteki liberal fikir ürünleri, dergiler, kitaplar, makaleler ve vücuda getirdiği başka entelektüel oluşumlar göz önüne alındığında, bu etkinin hiçbir şekilde ihmal edilebilir olmadığı tespitini yapmak mümkün.

Bu yönüyle o bir anda buharlaşsa bile, onun kendisine biçtiği misyon çerçevesinde liberalizm adına oluşturduğu birikim ve bir okul olarak gelişimine katkıda bulunduğu liberal birey veya oluşumların meydana getirdiği entelektüel birikimin devam edeceğini görmek güç değil.

LDT kurulduğunda Türkiye'de sağ ve sol kolektivist, otoriter ve totaliter fikirler açısından zengin, özgürlükçü fikirler açısından fakir bir entelektüel atmosfer vardı. Liberal düşünce geleneğine ilişkin pek çok temel metin çevrilmemişti ve onunla ilgili egemen söylem olumsuzdu. "Söylemin düzeni"ne ve sonuçları bakımından resmî siyasî doğrulara ve devlet düzeyinde kutsanmış egemen fikirlere itiraz anlamına gelen bir entelektüel faaliyetin eski yerleşik düzen ve onun savunucuları tarafından geniş bir kabul görmesi beklenmemeliydi ve görmedi de. Ama özgürlüğe, adalete ve barışa ihtiyacı olan tarafından kabul gördü ve bugüne geldi.

Ama bu tespitleri yapmak, 25. yılı LDT'yi övmekle geçireceğimiz anlamına gelmiyor elbette. Kurum ve çevre olarak onun Türkiye ve dünyadaki kültürel iklimi ve fikri atmosferi baştan beri ön plana çıkardığı üç değer olan özgürlük, adalet ve barış temelinde dönüştürme amacına katkı düzeyini, faaliyetlerinin ve performansının yeterliliğini sorgulamak, bu zaman zarfındaki doğrularını ve yanlışlarını serinkanlılıkla mercek altına almak gerek.

Elbette LDT'nin siyasî tutumlara ilişkin olarak "kurumsal görüşü" şeklinde deklare edilmiş, hakikat iddiasında olan ve üyelerini bağlayıcı resmî doğruları yok. Tek bir liberalizm anlayışı yok. Sadece bu sayıdaki iki makalede de somutlaştığı üzere, hem Hayek'in klasik liberalizmini hem liberteryenizmi, hem de bunların dışındakileri paylaşanlar var; güncel siyasete ilişkin farklı okuma biçimlerini ve dolayısıyla farklı pozisyonları paylaşanlar da. Ama onun çevresinde yer alan isimlerin kendi doğruları var. Özellikle içinden geçtiğimiz kritik dönemlerde onların yaptıkları ve yapmadıkları ile aldıkları tutumlara ilişkin genel yargılar, 25 yılında LDT'yi değerlendirmek için bir perspektif veriyor. Tanel Demirel ve Şeyma Akın'ın makaleleri ve Atilla Yayla'nın yorum yazısı, bu bakımdan iyi bir başlangıcı ifade ediyor ve sonraki sayılarda da bu tartışmanın derinleşerek devam etmesi iyi olur.

Yürürken konuşmayı, tartışmayı, öğrenmeyi ve öğretmeyi ifade eden bir tür peripatetik bu ve konuşarak yürüdüğünde zamanın nasıl geçtiğini kolay fark edemeyebiliyor insan. İşte bu yüzden, çeyrek asırlık yolculuğun arasında dönüp kendisine bakması gerek.

Bekir Berat Özipek
Editör